
5. טיולי אביב אתגריים – פסח

פסח זה זמן לעשות טיול גדול בשביל החניכים. הלוגיקה בהבניית הטיולים לאורך השנה היא גרף עולה של התגבשות הקבוצה עם המדריך שלה, ועלייה בדרגת הקושי של הטיול, בכמות הימים ובהתמודדות הנדרשת מהחניך בטיול. פסח הוא הזמן הנכון בשנה לעשות טיול שרמת הקושי שלו גבוהה יותר מטיולי פתיחת השנה, ולאפשר הזדמנויות חינוכיות בין המדריך לחניכים, שאינן יכולות להתקיים במסגרת הפעילות השוטפת בסניפים. (מתוך דברי רכזי מפעלים)

טיולי פסח מוקדשים ברוב התנועות לטיולי חניכים בני יומיים או שלושה, לרוב על פי חלוקה לשכבות גיל, שכבה בודדת או שתי שכבות יחד. מרבית הטיולים נחשבים לטיולי אתגר, בדרגת קושי גבוהה המותאמת ליכולות של החניכים, ובהתייחס לגרף ההתקדמות של החניכים בתחום הטיולים, גם בלוח השנה וגם בשכבות הגיל. יעדי הטיול משתנים משנה לשנה, אם כי ניתן לומר כי האזורים השכיחים לטיולי פסח הם באזור הצפון: כרמל, גליל או רמת הגולן וכן הרי ירושלים והשפלה. בחלק מהתנועות נושא טיול פסח שם סמלי המצביע על אופי ייחודי לטיול, בין אלה: מסע מים לים, טיול אתגר, טיול ציונות, מחנה קופים, טיול בהנהגת הסניף ועוד. בכל התנועות נחשבים טיולי ומפעלי פסח משמעותיים ומרכזיים במהלך השנה, בעיקר לחניכי שכבות הביניים והשכבה הבוגרת.

טיולי אביב בתנועות השונות

הצופים

טיולי פסח בצופים מאופיינים בכך שהם מתנהלים בחלוקה לשכבות הגיל ובהיותם טיולי אתגר.

השכבות הצעירות, ד'-ה', מטיילות במסגרת שבטית, בטיולים שאורכם יומיים או שלושה, לאזורים משתנים על פי בחירת רכז השבט. שכבה ו' מטיילת בטיול בעל אופי דומה, שאורכו שלושה ימים. הטיולים מאורגנים על ידי הרכזים בעזרת ההנהגה.

השכבות הבוגרות יותר של החניכים מטיילות גם הן טיולי אתגר, כאשר כל אחד מהם נושא אופי מעט שונה. שכבת כיתות ז' מטיילת במסגרת הנהגתית, מסע שנקרא – טיול גבולות, המתבצע באזור הסמוך לאחד מגבולות הארץ, למשל הירדן או הירמוך. בחלק מההנהגות נקרא הטיול בשם ייחודי: בהנהגת צפון למשל נקרא הטיול "ז'רמים", בהנהגת שרון נקרא הטיול "טיול חז"ק – חניכים זורמים קדימה", בהנהגת תל אביב הוא נקרא "מסע ברמה" ומתנהל ברמת הגולן, ובהנהגת דרום מטיילים טיול כוכב, המתאפיין בלינה במקום אחד וציאה למסלולים שונים מאותו מקום לינה.

שכבת ח' מטיילת את הטיול המסורתי שנקרא – מסע מים לים. זהו טיול שאורכו ארבעה ימים במתכונת של טיול אתגרי נודד. בעבר היה המסע מתנהל מים תיכון לכנרת. היום, בשל ריבוי החניכים בתנועה, פוצל המסע והוא מתקיים בשני מוקדים: מכנרת אל ים תיכון ומים תיכון אל ים המלח. הטיול מאופיין במסלולים ארוכים וקשים, ולעתים עוסקים החניכים בפעולות ניקיון וטיפול של השבילים בדרך. חלק מהשבטים בוחרים לקיים את טקס ההבטחה לתנועה במסגרת מסעות ים אל ים, טקס זה הוא טקס חגיגי ומשמעותי עבור החניכים והיותו חלק מהמסע האתגרי מהווה חוויה משמעותית ומגבשת עבור החניכים.

שכבת כיתות ט' מטיילת בטיול במתכונת הנהגתית, הנקרא – טיול אתגר (בחלק מההנהגות שונה השם ל"אט'גר", בהתאם לשכבה). טיול זה הוא בן ארבעה ימים במתכונת של טיול נודד. בחלק מההנהגות הטיול מתבצע במתכונת של כל הציוד על הגב, מה שהופך את האתגר לקשה ומורכב אף יותר. הטיול מתבצע בקבוצות מעורבות בין השבטים (אחוות).

הטיול כולו מודרך ומנוהל על ידי החניכים, כחלק מההתנסות שלהם בשנת קורס ההדרכה. החניכים מחולקים לחוליות וכל חניך מתנסה בשלל משימות הקשורות לטיול: תכנון, ניווט, הדרכה, בישול ועוד. החניכים אף בוחרים את נושא הטיול, ולרוב יהיו אלה נושאים מתחומי ידיעת הארץ או נושאים הקשורים לערכי התנועה. למשל: זהות יהודית, נושא המים, זהות אישית-קבוצתית, טיילות ועוד. לשם ההתנסות שלהם בטיול מוקם בכל חניון חדר הדרכה, המשמש להכנת ההתנסויות.

במהלך הטיול ניתן דגש רב על נושא ההדרכה בטיולים, וחלק זה מהווה חלק משמעותי מהכשרת החניכים להדרכה בתנועה, חלק מקורס ההדרכה, קורס ט'.

הנוער העובד והלומד

טיולי פסח בתנועת הנוער העובד והלומד הם הטיולים הגדולים והנחשבים בעבור החניכים. הם מתקיימים בחופשת הפסח למגזר היהודי ובחופשת האביב למגזר הערבי והדרוזי. גם כאן, בדומה לתנועות האחרות, מדובר בטיולי אתגר בשטח, בני שלושה ימים. הטיולים מתוכננים בהתאם לגרף הטיולים של התנועה ולרצף רמת הקושי. תכנון הטיולים על פי דרגת קושי עולה מבוסס על ההנחה כי העלייה ברמת התגבשות הקבוצה עם המדריך שלה במהלך השנה וחיזוק הקשר ביניהם מסייעים לחניכים להתמודד עם קשיי הטיול.

השכבות הצעירות, שכבות ד'-ה', מטיילות במסגרת מחוזית, אם

כי בפועל הטיול מתבצע ברמת הקן. הרכז הוא זה שמכין, מארגן ומנהל את הטיול, כאשר הרעיון הוא להגדיל את האוטונומיה של הקן לפעול כיחידה עצמאית.

שכבות ו'-ז' מטיילות בטיול הנושא אופי דומה, טיול אתגרי בדרגת קושי קשה ביחס לטיולי פתיחת השנה. הטיול מתבצע ברמה המחוזית או הארצית.

שכבת ח' מטיילת במסגרת ארצית, בטיול בעל הקשר לנושא הציונות, בהתאם לנושאים אקטואליים באותה התקופה. מטרת הטיול היא חיזוק הזיקה הציונית של החניכים. למשל: בתקופה שלאחר מבצע צוק איתן בשנת 2014 טיילו החניכים לעוטף עזה, מתוך רצון לעורר מודעות להתמודדות של יישובי הדרום בשוטף ובשעת מלחמה. בטיול זה מטיילים החניכים במסגרת הקבוצתית הקינית שלהם, לצד קבוצות אחרות מקינים שונים בארץ. להגדרת הנהגת התנועה זוהי נקודת השיא של הקבוצה כיחידת חניכים עצמאית שפועלת בשטח, כאשר הם נדרשים לרמת תפקוד המתקרבת לזו של שכבת הבוגרים מבחינת ארגון, לינה ובישול.

טיולי פסח של השכבה הבוגרת בתנועת הנוער העובד והלומד ייחודיים ביחס לשאר התנועות. בעוד שבתנועות האחרות כמעט ולא מתקיימים טיולים או פעילויות שטח לשכבה הבוגרת, כאן מתקיימים טיולים על פי שכבות הנושאים אופי אתגרי או סמלי, בהתאם לשכבת הגיל.

שכבת ט' יוצאת לטיול בן ארבעה ימים שבמהלכו מתבצעת עלייה לתל חי, מסורת תנועתית הנמשכת משנות העשרים של המאה העשרים. התכנים בטיול עוסקים במורשת תל חי – התיישבות, עבודה, הגנה ושלום. הטיול מהווה חלק משמעותי בתהליך ההכשרה של חניכי השכבה לקראת הדרכה בשנת הפעילות הבאה ומשלב בתוכו מסלולים אתגריים בנחלי אצבע הגליל והחרמון:

בניאס, שניר, חזורי, סער ועיון. הטיול נערך במסגרת הקבוצה הקינית וכולל מעורבות גבוהה של חניכי הקבוצה באחריות על הטיול. אחריות זו באה לידי ביטוי בארגון המזון לטיול כקבוצה, בשותפות החניכים בהדרכת הטיול ועוד. הטיול מסתיים בטקס המסורתי ברחבת פסל האריה השואג בתל חי. בטקס זה מציינים את זכר הנופלים בקרב במקום והחניכים נקראים להגשמה בתנועה, ולבחירה בהדרכה כביטוי לכך. את הטקס מתכננת ומעבירה אחת מקבוצות החניכים בשכבה.

שכבת י' עורכת טיול בן ארבעה ימים הנקרא – טיול ניווטים, אשר מהווה חלק מהכשרתם להדרכה בתנועה. זאת מתוך תפיסה כי מדריך קבוצה בתנועה הוא גם מוביל טיולים. טיול זה הוא הנדבך השני להכשרה שעברו המדריכים בסוף שנת ט', במהלך סמינר המדריכים. הניווט בטיול זה מבוסס על הידע שרכשו בהתנסות הניווט הקודמת, ונחשב לניווט מורכב יותר. טיול זה מתקיים באזור שדמות דבורה ויבנאל. בשיאו של הטיול כל קבוצה נחלקת לחוליות של ארבעה עד שבעה חניכים כאשר לכל חניך תפקיד: מדריך מוביל, מדריך מפעיל, מדריך חברתי, מדריך מכין. החניכים מנווטים ומטיילים, ללא מדריך, בין נקודות הציון בשטח ועד לסיום.

חלק נכבד מפעילי שכבה י"א נמצאים בתקופה זו, פסח, במסע לפולין. המסע לפולין נחשב לאחד מהמפעלים הגדולים והייחודיים של התנועה. זהו מסע בן שבוע ימים המתקיים בפולין תחת הכותרת "המסע לגילוי שורשי המהפכה הציונית ומרד תנועות הנוער – שואה וגבורה". לפני המסע נערך תהליך הכנה אינטנסיבי בן ארבעה חודשים שבו פעילי התנועה מעמיקים בתכני המסע ולומדים על התכנים השונים הקושרים בו, בין אלה גרמניה הנאצית, יהדות וציונות, תנועות הנוער בין מלחמות העולם ובשואה ומרד תנועות הנוער.

פעילי שכבת י"ב מחולקים בתקופה זו בשנה על פי גרעיני ההגשמה אליה הם יוצאים בשנת י"ג. טיול פסח הוא הכנה רעיונית וגיבוש הגרעין לקראת היציאה לחוות ההכשרה בתום שנת הפעילות. זוהי הפעילות האחרונה של הגרעין יחד, לפני יציאתו להגשמה במסגרת חיי גרעין. בשנים האחרונות התקיים מפעל זה במסגרת מחנה שרובו עוסק בבנייה מחנאית, הנקרא "מחנה קופים", כסמל לעובדה שהבוגרים עסוקים בבנייה מחנאית ולא רואים את הקרקע. בשנה האחרונה התחדש טיול י"ב ותכניתו שונתה לטיול למכתש רמון ולמצפה רמון תחת הכותרת "מסע אל העיר השיתופית".

בקיני החניכים הערבים מתקיים בחופשת האביב טיול לאילת של השכבה הצעירה. הטיול מתקיים לרוב בשני מחזורים ומובל על ידי צוות המדריכים הצעירים של כל קן, בהנחיית מתנדבי השירות הלאומי-אזרחי ורכזי הקינים. הטיול הוא בן שלושה עד ארבעה ימים וכולל מסלולי הליכה, למשל טיול בקניון האדום וביקור במצפה התת ימי באילת.

בקיני הדרוזים מתקיימת צעדת נבי שועייב, בסמוך לחג נבי שועייב. הצעדה מתחילה בקיבוץ רביד בגליל התחתון ומסתיימת בקבר הנביא יתרו (נבי שועייב) סמוך לקרני חיטין, שם מתקיימות הפעלות וכן שיחות עם אנשי דת דרוזים. הצעדה מיועדת לכלל החניכים בקינים ומוזמנים אליה גם משפחות וחברים נוספים מהכפרים. בנוסף לצעדה מתקיימים בקיני הדרוזים גם טיולים קיניים חדי-יומיים במהלך חופשת האביב או בסמוך לה.

בני המושבים

טיולי פסח בתנועת בני המושבים נחלקים לשניים: טיולים מחוזיים לשכבות ז'-ח', ומחנות מועצתיים לשכבות ד'-ו'.

טיולי ז'-ח' מתבצעים ברמה המחוזית, בחלוקה לשלושה מחוזות,

כאשר כל מחוז מארגן לעצמו את הטיול. הנהלת המחוז קובעת את המסלול, מתכננת את ההדרכה ומנהלת את הטיול, כאשר הצוות המרכזי של התנועה מלווה את המחוז בכל תהליך התכנון וההוצאה לפועל. כלומר רמת הארגון היא של המחוז, אבל הארגון מתבצע בהנחיית התנועה. הטיולים הם טיולים לאזור הדרום, בני שלושה ימים, כאשר האזור משתנה כל שנה. הטיולים מתבצעים במתכונת של טיולים נודדים והאופי משתנה בהתאם למנהלי המחוזות. כל מחוז מתנהל אחרת לגמרי בעניין מסלולי הטיול, הפעילויות ואופן הבישול. את הטיול מדריכים גם מדריכי הקבוצות וגם הגרעינרים.

כל הטיולים מסתיימים ביום האחרון בפעילות (Out Door) ODT Training) בפארק ערד. לפעילות זו חשיבות רבה מכיוון שזהו מפגש ברמה המחוזית, המחזק את ההיכרות בין החניכים ומעלה אותה מהרמה המועצתית לרמה המחוזית. המעבר מהמסגרת המועצתית למסגרת המחוזית בשלב זה יוצר הזדמנות ממשית למפגש רחב בין חניכי התנועה. אם עד כה הכירו החניכים את חבריהם מהיישובים השונים במועצה שלהם בלבד, כאן מזומנת להם הזדמנות למפגש רחב יותר, לפיתוח קשרי חברות נוספים, לחיזוק הקשר למסגרת התנועתית, ליצירת גאווה תנועתית ולהגברת הרצון להשתייך לתנועה ולהיות חלק מהשכבה הבוגרת בעתיד.

מחנות ד'-ו' מאורגנים עלי ידי המועצות ומשכם נע בין יומיים לשלושה. אופי המחנה משתנה והוא יכול לכלול פעילויות, מחנאות, טיולים קצרים ועוד. כל מועצה בוחרת לעצמה את אופי המחנה, והדבר מלווה ומפוקח על ידי מנהל המחוז. מי שמדריך את המחנות אלה המדריכים הבוגרים של הקינים (מד"בים).

בני עקיבא

טיול פסח בתנועת בני עקיבא מתנהל במתכונת זהה לטיולי פתיחת השנה החלים בסוכות. הטיול מתקיים במסגרת מחוזית, כאשר כל

סניף בפני עצמו בתוך המסגרת. הטיול מיועד לכל שכבות הגיל, חניכים ובוגרים. טיול פסח מוגדר כטיול קשה יותר מטיולי פתיחת השנה, וקיימים הבדלים גם באזורי הטיול ובתכני הטיול.

כל אחד מהמחוזות מקבל אזור טיול אחר בארץ ובו מוגדרים מספר מסלולים. כל סניף בוחר מסלולים בהם הוא מעוניין לטייל. את המסלולים מנהלים פרויקטורים והם מפעילים צוות של בעלי תפקידים בתחומים שונים: ביטחון, רפואה, חלוץ מסלול, מאסף, סדרנים לאורך המסלול ותחנות הדרכה. ההליכה היא בשיטת טורים כאשר הסניפים הולכים זה אחר זה.

ההדרכה במסלולים מתבצעת בתחנות הדרכה, בכל תחנות ההדרכה יש מדריכים מוסמכים. מחלקת הדרכה של המחוז מכינה גם חוברת תכנים ופעילויות לטיול, בה יכולים מדריכי הקבוצות להשתמש מעבר להדרכה בתחנות.

הלינה מתבצעת בחניון לילה מרכזי. בערב הטיול מאורגנת פעילות הפגתית, בדרך כלל פעילות חיצונית של הופעה או פעילות במה אחרת.

השומר הצעיר

טיולי פסח בתנועת השומר הצעיר מתמקדים בשכבות הביניים של החניכים ובשכבה הבוגרת. בדומה לתנועות האחרות נושאים הטיולים אופי אתגרי, בדרגת קושי גבוהה יחסית לשאר הטיולים לאורך השנה. הטיולים מתקיימים על פי שכבות גיל, במסגרת ארצית.

שכבה ז' מטיילת בטיול נודד בן ארבעה ימים, שנקרא – אתגר הכרמל. הטיול מתחיל בעין הוד ומסתיים בירידת נחל יגור. טיול זה הוא למעשה הפעם ראשונה שהחניכים יוצאים לטיול בו הם ישנים מספר לילות בחוץ. עיקר עניינו של הטיול הוא התמודדות עם אתגרים, אישיים וקבוצתיים, ולצד זאת יצירת חוויית שטח חיובית לחניכים.

במהלך הטיול מתכנסים החניכים בבקעת אלון, שם הם מתנסים בפעילות אתגרית בפארק חבלים (מתחם ODT), פעילות המזמנת אתגרים אישיים וקבוצתיים. את הפארק בונים רכז המפעלים ומדריכי סנפלינג מוסמכים מהתנועה. בנוסף חווים החניכים א"ש לילה (אימון שדה) ופעולות אתגריות בנוספות במהלך מסלולי ההליכה. את הטיול מדריכים מדריכי הקבוצות (מד"צים), כאשר ראשי הטורים (ראש ראשים) הם קומונרים וחברי שכבת י"ב.

שכבת ח' יוצאת למסע מים אל ים, מהכנרת אל ים תיכון. טיול ים אל ים הוא טיול בעל מסורת של שנים רבות. בדרך מהכנרת מטפסים לפסגת המירון ויורדים בנחל כזיב עד נקודת השפך שלו אל ים התיכון. החלק האחרון במסלול הוא טיול אופניים.

שכבת ט', שנמצאת בשנת הכשרה להדרכה, מטיילת בטיול נודד הנקרא – סמינר סיירים. הטיול מתבצע במתכונת של כל הציוד על הגב, ובו מתאמנים החניכים במיומנויות של סיירות, הישרדות, בתנאי שטח וניווט. בטיול זה החניכים מטיילים בחוליות קטנות, המפוצלות מהקבוצות הקיניות. חלוקה זו מתבצעת כדי לאפשר לכל החניכים להתנסות בניווט במהלך הטיול. מדריכי הטיול הם מדריכי הקבוצות מהקינים. הלינה מתבצעת במסגרת הקבוצות הקיניות.

סמינר סיירים נחשב לטיול הקשה ביותר בתנועה והוא נתפס כמשמעותי במיוחד עבור החניכים בשל תחושת המסוגלות הגבוהה שמעניקה היכולת לנווט בשטח: עצמאות גבוהה, התמצאות במרחב, שליטה בטבע, וכן בשל החוויה הקבוצתית העמוקה ולקראת היותם מדריכים בתנועה. מבנה הטיול הוא כזה מתוך התפיסה שהיציאה להדרכה מתבצעת מתוך הקבוצה הקינית, ולא כמהלך של יחידים. בנוסף, על אף שהיציאה לטיול היא לא תנאי מחייב להדרכה, קיימת תפיסה תנועתית שהמשתתפים מוכשרים בטיול זה להיות מדריכים טובים יותר בהמשך דרכם בתנועה.

שכבות החניכים הצעירים, כיתות ד'-ו', עוברות במהלך חופשת הפסח פעילות בקינים במתכונת קייטנה. הקייטנות הקיניות נקראות – פסחיות.

עזרא

בתנועת הנוער עזרא נחשב טיול פסח לטיול הכי חשוב בשנה. הסיבה לכך היא שהטיול כולו מאורגן על ידי צוות ההדרכה והמרכזת בסניף. הטיול מתבצע ברמה סניפית, ומיועד לכל השכבות. בשנים עברו הטיולים התנהלו בכל האזורים בארץ, לבחירת הסניפים. בשנת 2015 ניתנו לסניפים מספר אזורי טיול מומלצים בהתאם לידע ולניסיון העבר של מחלקת המפעלים של התנועה, מהם בחרו הסניפים מסלולי טיול רלוונטיים לתוכן ולצרכי הטיול. מבחינת מחלקת המפעלים של התנועה ארגון טיול פסח מתחיל כבר בחודש ינואר, כאשר המטרה היא להכשיר את המרכזת והמדריכים למיומנויות הקשורות לתכנון והפקת טיול, בהן קריאת מפה, בחירת מסלול, איך לתכנן טיול בצורה נכונה ומחושבת, ארגון טיול ועוד. מבחינת התנועה, זוהי הזדמנות חינוכית להעצים את המרכזת ולהקנות לה יכולות גבוהות בתחום התכנון והביצוע של פרויקטים גדולים. ארגון הטיול הוא המקום של המרכזת וצוות ההדרכה ליישם מסורות רבות שנים ולהעצים את האופי הייחודי של הסניף.

במסגרת תכנון הטיול המרכזת מחלקת את צוות ההדרכה בסניף למספר ועדות, כאשר כל ועדה מקבלת תפקיד מסוים: בחירת מסלולים, אוכל, מקום לינה, תכנית חינוכית, חלוקת פליירים ומעקב הרשמה, חולצות מסע, ועוד. המרכזת מלווה את הוועדות לאורך כל התקופה ובאחריותה לוודא שהן מבצעות את תפקידן בצורה נכונה וטובה. זוהי הזדמנות חינוכית משמעותית בעיני התנועה לאפשר לצוות ההדרכה בסניף להתגבש ולהוביל פרויקט מורכב מתחילתו ועד סופו. בחלק מהמקרים ניכר שמדריכים שלאורך

השנה לא הצליחו להביא את עצמם לידי ביטוי, מגלים בעצמם יכולות חדשות ומביאים את עצמם לידי מימוש במסגרת האחריות שניתנה להם כחלק מהכנת הטיול. הטיול מאפשר לפתח מיומנויות וכישורים שאינם באים לידי ביטוי בשגרה, וזהו מקום להעצמת המדריכים. התנועה רואה את המדריכים כמנהיגים, ומסע פסח הוא במה מצוינת לפיתוח ולביטוי המנהיגות הזו.

כשלושה שבועות לפני המסע כל מרכזת עוברת סדרת תחקירים על ידי רכז האזור שלה ורכז המפעלים כדי לוודא את מידת מוכנותה לקראת המסע בכל ההיבטים הקשורים בכך. מרכזות אשר לא עוברות את התחקירים בהצלחה אינן רשאיות להוציא את המסע הסניפי. הסניף שלהן יצטרף לטיול חד-יומי בארגון ובביצוע אנשי הנהגת התנועה.

בימי הטיול עצמם הסניפים מתנהלים בשטח לכד. הנהגת התנועה מנהלת חדר פיקוד לכל המסעות השונים, ובכל אזור טיול נמצאים אנשי ההנהלה המוודאים את ההתנהלות התקינה של הטיולים, פוגשים את החניכים והצוותים ועוזרים במקרים של בעיות ואירועים בלתי מתוכננים.

הנוער הלאומי

חופשת פסח היא תקופה פעילה מאוד מבחינת טיולים בתנועת הנוער הלאומי. השכבות כולן מטיילות במסגרת טיולים שונים.

השכבה הצעירה, ד'-ו', מטיילת בטיול בן יומיים הכולל לינת שטח. עבורם זוהי עלייה בדרגת הקושי מכיוון שבחופשת החנוכה טיילו במסגרת טיול בן יום אחד. הטיול מתקיים בדרך כלל באזור הצפון, כאשר את הטיול מלווה נושא מרכזי. הטיול מודרך על ידי מדריכי הקבוצות ובמסגרתו מתבצעות פעילויות משתנות בהתאם לנושא על ידי חברי הנהגה צעירה ושנת השירות. המסלולים בטיול מותאמים גם לגיל החניכים וגם לנושא הטיול. הבישול

בטיול הוא בישול מרכזי של התנועה, אשר אנשיה מקימים מטבח שדה וחדר אוכל ומבשלים ארוחות לכולם. לשם כך ממונה רכז תברואה.

הקבוצה השנייה שמטיילת היא שכבות הביניים, ז'-י'. הטיול מתבצע לרוב באזור הצפון ואורכו כשלושה ימים. אופי הטיול דומה לטיול סוכות: יום טיול, יום פעילות במחנה ויום טיול נוסף. טיול זה מודרך על ידי המדריכים והרכזים ולא מתבצעות בו פעילויות נוספות של ההנהגה הצעירה מכיוון שההתמקדות היא על הכנת הקבוצה לסוף השנה ועיסוק בתכנים המתאימים לחלק האחרון של השנה. אחת מהמטרות של טיול זה היא להחזיר את התלמידים לתנועה לקראת פעילויות הקיץ.

הקבוצה השלישית שמטיילת במהלך פסח היא שכבת הבוגרים. הטיול באורך שלושה ימים, מתוכם שני ימי טיול ויום פעילות במחנה. הטיול מודרך על ידי רכזי הסניפים וחברי שנת השירות. למעשה במהלך חופשת פסח משתתפים כל חברי השכבה הבוגרת בשני טיולים, האחד כחניכים והאחר כמדריכים.

הטיול הבא לאחר חופשת הפסח מתקיים בחג שבועות. בשנים בהן יש חופשה בימי חול מתקיים טיול בן יומיים לשכבה הצעירה, ד'-ו'. בשנים בהן החג חל בצמוד לשבת נערך טיול חד-יומי. אזור הטיול משתנה משנה לשנה.

בית"ר

טיול פסח בתנועת בית"ר מיועד בדרך כלל לשכבת הביניים של החניכים, שכבות ז'-ח'. הטיול מתנהל ברמה ארצית ואורכו כיומיים, והוא מאופיין כטיול אתגר מכיוון שהמסלולים בו הם בדרגת קושי גבוהה. בטיול זה הדגש הוא ביצירת חוויה משמעותית לצד אתגר ותוכן, כל זאת בהתאמה ליכולות החניכים.

הלינה בטיול מתבצעת בתנאי שטח והבישול הוא בישול עצמאי על מדורות. הטיול מתבצע בקבוצות מעורבות בין המעוזים. בשעות

הערב מוקדש פרק זמן לכל מעוז, להעמקת ההיכרות והגיבוש בין חניכי המעוז והמדריכים.

אזור הטיול משתנה משנה לשנה, בדרך כלל הטיולים הם במרכז הארץ: ירושלים, שפלה או מישור החוף. לפעמים מטיילים החניכים בקטעים משביל ישראל, בניסיון לחבר את מסלולי הטיול לנושא השנתי של ההדרכה בתנועה.

אריאל

פעילות הטיולים בתנועת אריאל בתקופת חג הפסח שונה מפעילות שאר התנועות. בעוד שבתנועות האחרות מתאפיינים הטיולים בטיולי אתגר ארוכים ובדרגת קושי גבוהה, הטיולים בתנועת אריאל הם טיולים קצרים, חד-יומיים. המתכונת של הטיולים מתבצעת בצורה דומה לטיולי סוכות וטיולי ט"ו בשבט, במסגרת סניפית. הפעילות מתבצעת ביוזמה מקומית, בחלק מהסניפים יש טיול ולעתים מתקיימת פעילות שיא חווייתית.

לדברי רכז המפעלים, הסיבה לביצוע הטיולים באופן זה קשורה בין היתר לאוכלוסיית החניכים של התנועה, ולעובדה כי ההורים מציבים לקראת חג הפסח סדר עדיפויות שהטיול התנועתי לא בהכרח מתקיים בו. בהתאם, אחוזי היציאה לטיולים בתנועה נמוכים ולתנועה אין יכולת כלכלית להשקיע ולסבסד טיול ארוך למספר מועט של חניכים.

האיחוד החקלאי

טיול פסח בתנועת האיחוד החקלאי הוא טיול בן שלושה ימים לשכבה הצעירה, ד'-ח', והוא מתקיים במסגרת ארצית. קביעת אזור הטיול מתבצעת על פי רצף תלת שנתי: צפון, מרכז, דרום.

ביום הראשון מתבצע הטיול במסגרת סניפית בהובלת הרכז. בחירת המסלולים ליום זה היא כזו שהמסלול יתאים לכל הגילאים מבחינת הקושי ורמת האתגר. בימים השני והשלישי מטיילים על פי שכבות גיל, בפורום ארצי, כאשר המסלולים מותאמים לגילאי

החניכים בדרגת קושי עולה. בערבי הטיול מתבצעת פעילות בחניון הלילה על פי שכבות גיל, במסגרת סניפית. חניכי שכבות ד'-ה' יושבים סביב מדורה, חניכי שכבות ו'-ז' מופעלים בא"ש לילה (אימוני שדה) וחניכי שכבות ח' מסיירים בטיולי לילה או מבצעים תצפית כוכבים.

בטיול מופעל על ידי הגרעינרים מטבח מרכזי שמבשל לכולם. המטבח המרכזי נועד לשמור על שוויון בין כל החניכים. גם המחיר של המפעלים שווה בין הסניפים, ללא קשר ישיר להוצאות הספציפיות של הסניף באותו טיול. כך סניף שהטיול מתקיים במרחק רב ממנו, ועלות הנסיעה גבוהה, ישלם מחיר זהה לסניף שהטיול מתקיים קרוב אליו ועלות הנסיעה נמוכה. כך הדבר גם לגבי מספר החניכים, הוצאות אבטחה, ציוד והוצאות נוספות. במהלך השנה מתבצע מעקב כך שכל הסניפים מסובסדים בהתאם לצרכים שלהם, וכולם משלמים את אותם הסכומים.

במהלך הטיול נערך מעמד תנועתי ארצי, במהלכו מתקיימת הפעלה סמלית של כל המשתתפים יחד. מטרת הטקס היא יצירת הרגשת שייכות לתנועה וגאווה תנועתית. הטיול מהווה חוויית שיא והתעוררות אצל המדריכים, אחרי תקופת פעילות שגרתית (מחנכה ועד פסח). גם מבחינת החניכים מהווה הטיול הזדמנות ליציאה לשטח, חיבור לקבוצה וחיזוק קשרים חברתיים.

כחלק ממטרות הטיול עוסקים בטיול פסח בתכנים מהמסורת היהודית. כל שכבה מקבלת ערך שנגזר מתוך ההגדה, שמתאים למאפייני הגיל (למשל: מנהיגות, חירות). כל ההדרכות בטיול קשורות לערך השכבתי. ההדרכה בכל השכבות מתחילה מן המקורות, מסיפור ההגדה, ולאחר הלימוד עוסקת במפגש של אותן שאלות ערכיות עם החיים היום בארץ. למשל, הדרכה בנושא ערך החירות כוללת התמקדות בעבודות בני ישראל במצרים, בהיכרות עם תהליך המעבר מעבודת לחירות, במשמעות של מושג העבודת ושל מושג החירות והחופש.

במהלך הטיול עוסקים החניכים בשאלות כגון מהו אדם חופשי, מהי משמעות הבחירה האישית, מהי המשמעות של חופש בחירה, חופש מחשבה וחשיבה ביקורתית, מהי משמעות חוקים וגבולות והאם אנחנו אנשים חופשיים כיום.

בתקופה שבין פסח לקיץ משתתפים חניכי שכבת ח' בטיול בן יומיים. מטרתו של טיול זה היא גיבוש השכבה, היכרות מעמיקה בין חברי השכבה ובין השכבה לגרעינרים לקראת קורס המד"צים הראשון שמתקיים בקיץ. הטיול מודרך כולו על ידי הגרעינרים, כאשר מדריכי השכבות לא מחויבים להגיע לטיול. המטרה היא לתת לחניך הזדמנות לצאת מהמסגרת הסניפית ולאפשר פיתוח עצמאות ובגרות.

המחנות העולים

טיולי פסח בתנועת המחנות העולים הם טיולי חניכים ומתבצעים בחלוקה לשכבות גיל.

בני כיתות ד'-ו' מטיילים טיול בן יומיים עד שלושה במסגרת מחוזית או של מספר מחוזות המאוגדים לאשכול. הטיולים נחלקים בין שלושה אזורים כאשר יש הקפדה על מחזוריות בבחירת האזורים, כך שחניך יטייל בשלושתם לאורך השנים. הטיולים מונחים על ידי מחלקת מפעלים, אשר מודיעים לכל מחוז ואשכול באיזה אזור מתקיים הטיול. הטיולים עצמם מתוכננים ומנוהלים על ידי רכזי הסניפים.

השכבה המתבגרת בתנועה, שכבות ז'-ח', מטיילת במתכונת ארצית בטיול שאורכו יומיים עד שלושה ובמהלכו מבצעים מסלולים רגליים באזור ירושלים או באזור הכרמל, לסירוגין. החניכים מטיילים בקבוצות מהמחנות ומודרכים על ידי המדריכים שלהם מהמחנות. אופיו של טיול זה הוא מעט אתגרי יותר מהטיולים האחרים שנערכו לחניכים עד נקודה זו, זאת על מנת להגביר את תחושת הבגרות

והמסוגלות של החניכים ולהעניק יוקרה לטיול. הטיול כולל מסלולים מורכבים, כניסה למעיינות, זחילה במערות וכדומה.

המכבי הצעיר

טיולי פסח בתנועת המכבי הצעיר נקראים טיולי אביב, ומתבצעים במתכונת סניפית, לכל שכבות הגיל. הטיולים הם לרוב לאזור הצפון, ואורכם יומיים עד שלושה. הסניפים מטיילים במסלולי טיול שונים, כאשר בחלק מהמסלולים מטיילים מספר סניפים. ההפרדה בין הסניפים נועדה על מנת לחזק את הסניפים ולאפשר לכל סניף חוויה ייחודית משל עצמו, כמקום להגברת הקשר של החניך לקבוצה ולסניף.

אופיו של הטיול הינו טיול שטח, בו מטיילים במסלולי טיול ברמת קושי מתאימה לשכבת הגיל. הלינה מתבצעת בחניון שטח, באוהלים או תחת כיפת השמים.

בשנת 2015 חל שינוי בטיולי פסח והוחלט לקיים טיול נפרד לשכבות ז'-ח' במתכונת ארצית, במקביל לטיולים הסניפיים. הכוונה בהחלטה זו היא להעניק לחניכי השכבות המתבגרות חווית טיול מעניינת ואתגרית יותר ובנוסף להתחיל יצירת קשר בלתי אמצעי וחשיפה לחבריהם לשכבה בשאר סניפי התנועה. בטיול זה חווים החניכים לראשונה בצורה משמעותית את אתגר ההתמודדות בטבע, בישולי שדה ומיומנויות שדאות נוספות.

במהלך חופשת פסח מתבצעת פעילות לשכבה הבוגרת של התנועה במסגרת קורס העשרה. זהו קורס בן שלושה ימים המתנהל במתכונת של סמינר הכשרה והעשרה. הבוגרים מחולקים לפי שכבות, בקבוצות מעורבות מהסניפים השונים. במהלך הקורס מועברים תכנים הקשורים לזהות ולערכי התנועה, גלמודות מיומנויות הדרכה ונערכות סדנאות העשרה בתחומים שונים. קורס זה אינו כולל טיול אך מתקיים בתנאי שטח, בדומה למחנה הקיץ ולקורס המדריכים בתנועה.

מסעות אביב, פסח – טבלה מסכמת

תנועה	שם הטיול	מסגרת הטיול	אופי הטיול ודרגת קושי	שכבות מטיילות	משך הטיול בימים	אזור
הצופים	טיול פסח	שבט	הליכה רגלית, בינונית-קשה	ד-ה	3-2	משתנה
		שבט	הליכה רגלית, בינונית-קשה	ו	3	משתנה
	טיול גבולות	הנהגה	הליכה רגלית, קשה	ז	3	אחד מגבולות הארץ
	מסע מים לים	הנהגה	טיול נודד, הליכה רגלית, קשה, טקס הבטחה	ח	4	כנרת, ים תיכון, ים המלח
	טיול אט'גר	הנהגה	טיול נודד, הליכה רגלית, קשה, כל הציוד על הגב	ט	4	משתנה
	טיול פסח והלומד	מחוז	הליכה רגלית, בינונית-קשה	ד-ה	3	משתנה
		מחוז, תנועה	הליכה רגלית, בינונית-קשה	ו-ז	3	משתנה
	טיול פסח ציונות	תנועה	הליכה רגלית, בינונית-קשה	ח	3	משתנה
	טיול פסח עלייה לתל חי	תנועה	טיול נודד, הליכה רגלית, קשה, טקס	ט	4	אצבע הגליל והחרמון
	טיול ניווטים	תנועה	טיול נודד, הליכה רגלית, בינונית, ניווט	י	4	שדמות דבורה ויכנאל
	מסע לפולין	תנועה	סיוור היסטורי	יא	7	פולין

תנועה	שם הטיול	מסגרת הטיול	אופי הטיול ודרגת קושי	שכבות מטיילות	משך הטיול בימים	אזור
הנוער העובד והלומד (המשך)	מחנה קופים	תנועה	מחנה, בנייה מחנאית	יב	4-5	משתנה
	מסע אל העיר השיתופית	תנועה	הליכה רגלית, בינונית	יב	2-3	מכתש רמון ומצפה רמון
	טיול לאילת	תנועה, קיני חניכים ערבים	הליכה רגלית, קלה-בינונית, ביקור באתר	ד-ו	3-4	הרי אילת, אילת
	צעדת נבי שועייב	תנועה, קיני דרוזים	הליכה רגלית, קלה-בינונית	ד-יב	1	קיבוץ רביד עד קבר נבי שוויב
	טיול קיני	קן	הליכה רגלית, קלה	ד-ח	1	משתנה
בני המושבים	טיול פסח	מחוז	טיול נודד, הליכה רגלית, בינונית, פעילות אתגר	ז-ח	3	דרום
	מחנה פסח	מועצה	הליכה רגלית, קלה, פעילות אתגר, הפגתית, מחנאות	ד-ו	2-3	משתנה
בני עקיבא	טיול פסח	מחוז	הליכה רגלית, בינונית, פעילות הפגתית	ד-ח	2-3	משתנה

תנועה	שם הטיול	מסגרת הטיול	אופי הטיול ודרגת קושי	שכבות מטיילות	משך הטיול בימים	אזור
השומר הצעיר	אתגר הכרמל	תנועה	טיול נודד, הליכה רגלית, בינונית-קשה, פעילות אתגר, שדאות	ז	4	הכרמל
	מסע מים לים	תנועה	טיול נודד, הליכה רגלית, בינונית-קשה, טיול אופניים	ח	4	כנרת – נחל כזיב – ים תיכון
	סמינר סיירים	תנועה	טיול נודד, הליכה רגלית, בינונית-קשה, ניווט, שדאות, כל הציוד על הגב	ט	4	משתנה
	טיול פסח	סניף	הליכה רגלית, בינונית	ד-ח	2-3	משתנה
הנוער הלאומי	טיול פסח	תנועה	הליכה רגלית, בינונית	ד-ו	2	צפון
	טיול פסח	תנועה	הליכה רגלית, בינונית, פעילות הפגתית במחנה	ז-י	3	צפון
	טיול פסח	תנועה	הליכה רגלית, בינונית, פעילות הפגתית במחנה	יא-יב	3	משתנה
	טיול שבועות	תנועה	משתנה	ד-ו	1-2	משתנה
	טיול פסח	תנועה	הליכה רגלית, קשה	ז-ח	2	מרכז הארץ, שפלה, הרי ירושלים

תנועה	שם הטיול	מסגרת הטיול	אופי הטיול ודרגת קושי	שכבות מטיילות	משך הטיול בימים	אזור
אריאל	טיול פסח	סניף	הליכה רגלית, קלה, פעילות הפגתית	ד-ט	1	משתנה
האיחוד החקלאי	טיול פסח	סניף תנועה	הליכה רגלית, בינונית, שראות, טקס	ד-ח	3-2	צפון, מרכז, דרום (רצף תלת שנתי)
	טיול ח (בין פסח לקיץ)	תנועה	הליכה רגלית, בינונית	ח	2	משתנה
המחנות העולים	טיול פסח	מחוז, אשכול (מספר מחוזות)	הליכה רגלית, בינונית	ד-ו	3-2	משתנה בין שלושה אזורים (רצף תלת שנתי)
	טיול פסח	תנועה	הליכה רגלית, בינונית-קשה	ז-ח	3-2	הרי ירושלים, הכרמל
המכבי הצעיר	טיול אביב	סניף	הליכה רגלית, בינונית	ד-ו	3-2	צפון
	טיול אביב	תנועה	הליכה רגלית, שראות	ז-ח	3-2	משתנה